

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Кафедра біології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри біології

_____ С. В. Маслійов
“_____” вересня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВП_{З(1.1)} Основи біоетики та біобезпеки

рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

напрямок підготовки **09 Біологія**

спеціальність **091 Біологія**

факультет **природничих наук**

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма з основ біоетики та біобезпеки для студентів за напрямом підготовки 09 Біологія, спеціальністю 091 Біологія другого (магістерського) рівня освіти.

Розробник: Євтушенко Галина Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біології

Протокол від “____” вересня 2016 року № ____

Завідувач кафедри біології _____ Маслійов С. В.

“____” вересня 2016 року

Схвалено методичною комісією Державного закладу "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка" за напрямом підготовки (_____

(шифр, назва)

Протокол від. “____” _____ 20__ року № _____

“____” _____ 20__ року

Голова _____ (_____) (_____) (підпис) (прізвище та ініціали)

©ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016 рік
© Євтушенко Г.О., 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 6,0	Галузь знань 09 Біологія	За вибором	
Модулів – 1	Спеціальність 091 Біологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		1-й, 2-й	1-й, 2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 9	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Лекції	
		30 год.	30 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	18 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		132 год.	132 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 23% аудиторних занять, 77% самостійна робота;

для заочної форми навчання – 23% аудиторних занять, 77% самостійна робота.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення студентів з екологічними, філософськими та морально-етичними основами біоетики і біобезпеки; виховання глибокої переконаності у необхідності неухильного дотримання норм, правил і принципів етики в своїй практичній діяльності; почуття відповідальності за свої дії перед собою, громадськістю та усім живим на планеті.

Завдання:

- формування системи базових знань про морально-етичні проблеми, що виникають при використанні нових біотехнологій та медичних технологій;
- опанування існуючих методів, прийомів, принципів оцінки потенційної небезпеки і ризиків використання нових технологій;
- формування умінь прогнозувати наслідки науково-практичної діяльності та оцінки їх ризику.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- ✓ моральні орієнтири сучасної науки;
- ✓ проблемне поле, універсальні принципи та моральні цінності біоетики;
- ✓ моральні та правові аспекти в медицині (трансплантології, онкології, психіатрії, наркології);
- ✓ основні відмінності в термінах «небезпека» та «ризик»;
- ✓ етичні проблеми маніпуляцій в генній інженерії;
- ✓ правові засади регулювання біобезпеки;
- ✓ ризик використання ГМО та ГМ сировини;
- ✓ основні поняття біобезпеки та біоетики;
- ✓ законодавчі аспекти та наукові основи біобезпеки у світі та в Україні;
- ✓ основи біобезпеки в харчовій промисловості;
- ✓ наукові основи функціонування системи індикації біологічних патогенних агентів;
- ✓ основні задачі, принципи та історію розвитку біоетики;
- ✓ національні та міжнародні документи з питань біоетики та прав людини;
- ✓ основні біоетичні проблеми харчової промисловості;
- ✓ біоетичні аспекти науково-дослідної роботи;
- ✓ морально-етичні норми, правила і принципи використання біологічних агентів;
- ✓ біоетичні аспекти виробництва продуктів харчування та лікарських препаратів;

вміти:

- ✓ орієнтуватися в сучасних питаннях біоетики;

- ✓ застосовувати концепцію суттєвої еквівалентності для оцінки потенційної небезпеки застосування ГМО;
- ✓ оперувати основними поняттями біобезпеки та біоетики;
- ✓ аналізувати сучасний стан біобезпеки в харчовій промисловості та розробляти заходи щодо його покращення;
- ✓ розробляти заходи щодо захисту населення при ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків в осередках біологічного зараження;
- ✓ здійснювати регулювання у сфері використання генетично модифікованих організмів з урахуванням державної системи біобезпеки;
- ✓ розробляти екологічну політику та накреслити перспективні шляхи вирішення екологічних проблем з урахуванням принципів біобезпеки та біоетики;
- ✓ ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації з урахуванням біотичних норм та визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання;
- ✓ аналізувати існуючі та новітні етичні проблеми харчової та біотехнологічної галузей;
- ✓ аналізувати причини виникнення епідемічних ситуацій та інфекційних захворювань, що з'являються в останні роки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні проблеми біоетики.

Тема 1. Предмет і теоретичні основи біоетики.

Тема 2. Генна інженерія як стимул розвитку біоетики.

Тема 3. Проблема клонування.

Тема 4. Евтаназія та морально-етичні і правові проблеми її застосування.

Тема 5. Трансплантація як одна з актуальних проблем медичної біоетики.

Тема 6. Проблеми репродукції.

Тема 7. Основи екологічної етики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лек.	практ.	лаб.	інд.	с.р.		лек.	практ.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні характеристики надорганізмених рівнів організації життя.												
Тема 1. Предмет і теоретичні основи	20	4				16	20	4				16

біоетики.												
Тема 2. Генна інженерія як стимул розвитку біоетики.	30	4	4			22	30	4	4			22
Тема 3. Проблема клонування.	30	4	4			22	30	4	4			22
Тема 4. Евтаназія та морально-етичні і правові проблеми її застосування.	30	4	4			22	30	4	4			22
Тема 5. Трансплантація як одна з актуальних проблем медичної біоетики.	30	6	4			20	30	6	4			20
Тема 6. Проблеми репродукції.	20	2				18	20	2				18
Тема 7. Основи екологічної етики.	20	4	2			14	20	4	2			14
Разом за змістовим модулем 1	180	30	18			132	180	30	18			132

**5. Теми семінарських занять
(за навчальним планом не передбачено)**

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Генна інженерія як стимул розвитку біоетики	2	2
2	Проблема клонування	4	4
3	Евтаназія та морально-етичні і правові проблеми	4	4

	її застосування.		
4	Трансплантація як одна з актуальних проблем медичної біоетики.	4	4
5	Основи екологічної етики.	4	4

6. Теми лабораторних занять (за навчальним планом не передбачено)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН	Кількість годин ЗФН
1	Права людини згідно Конституції України. Міжнародні документи з питань біобезпеки. Міжнародні документи з питань біоетики.	20	20
2	Біотехнології подвійного використання. Види та роль альтернативних технологій при проведенні науково-дослідних експериментів.	18	18
3	Епідемії та пандемії. Шляхи передачі інфекцій. Основні біоетичні проблеми ВІЛ-інфекції.	18	18
4	Біобезпека впливу навколишнього середовища на людину.	18	18
5	Біоетичні аспекти використання сучасних агротехнологій.	18	18
6	Вплив використання ГМО на різноманіття видів тварин та рослин, біосферу в цілому.	20	20
7	Біологічна зброя. Захист людства від біотероризму.	20	20
	Разом	132	132

9. Індивідуальні завдання

Написання есе за темою «Актуальні проблеми екологічної етики в моєму регіоні та шляхи їх подолання».

10. Методи навчання

Словесні – лекція, роз'яснення, бесіда,

наочні – демонстрація таблиць, схем, малюнків, презентацій,

практичні – розробка схем ресурсних та природних циклів

11. Методи контролю

Поточний контроль:

- усне опитування;
- контроль виконання завдань до самостійної роботи;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях.

Модульний контроль – письмова робота.

Підсумковий контроль – усна відповідь.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль №1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР	100
10	10	10	10	10	10	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
63-74	D	задовільно	
50-62	E		
20-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-19	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичні матеріали та завдання для самостійної роботи знаходяться на сайті дистанційного навчання <http://do.luguniv.edu.ua>.

14. Рекомендована література

Базова

1. Донченко Л. В. Безопасность пищевой продукции: учебн. пособ. для вузов по спец. «Технология производства и переработки с/х продукции» и «Товароведение пищевых продуктов». / Л. В. Донченко. – М. : Пищепромиздат, 2005. – 528 с.
2. Дульзон А. А. Прикладная этика: учебн. пособ. / А. А. Дульзон, О. М. Васильева. – Томск : Изд-во ТПУ, 2004. – 252 с.
3. Ермилин А. П. Биотехнология. Биобезопасность. Биоэтика. : учебн. пособ. / А. П. Ермилин. – Минск : Технология, 2005. – 430 с.
4. Закревский В. В. Безопасность пищевых продуктов и биологически активных добавок к пище: учебн. пособ. / В. В. Закревский. – М. : Пищепромиздат, 2005. – 315 с.
5. Лопатин П. В. Биоэтика: учебн. пособ. / П. В. Лопатин, О. В. Карташова. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 272 с.
6. Щелкунов С. Н. Генетическая инженерия: учебн. пособ. / С. Н. Щелкунов. – Новосибирск : Сибирское университетское издательство, 2005. – 236 с.

Додаткова

1. Авходиев Г. И. Биомедицинская этика: учебн. пособ. / Г. И. Авходиев, М. Л. Кот, О. В. Беломестнова. – Чита, 2009. – 143 с.
2. Бочков Н. П. Медицинская генетика: учебн. пособ. / Н. П. Бочков, А. Ю. Асанов. – М. : Мастерство, 2006. – 192 с.
3. Денисов С. Д. Биомедицинская этика: практикум / С. Д. Денисов, Я. С. Яскевич. – Минск, 2011. – 255 с.
4. Запорожан В. М. Біоетика: підручник / В. М. Запорожан, М. Л. Аряев. – К. : Здоров'я, 2005. – 288 с.
5. Москаленко В. Ф. Біоетика: філософсько-медичні проблеми: навч. посіб. / В. Ф. Москаленко, М. В. Попов. – Вінниця : Нова книга, 2005. – 218 с.
6. Терашкевич Г. Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти : навч. посібн. / Г. Т. Терашкевич. – Львів : Світ, 2008. – 344 с.

Інформаційні ресурси

1. http://www.bioethics.ru/rus/res_eth/
2. <http://medbe.ru/materials/obshchestvennoe-zdorove-i-zdravookhranenie/osnovnye-problemy-bioetiki/>
3. <http://friends-forum.com/forum/showthread.php?t=6821>